

ענג שבת

פרשת: ויגש - ויחי

ח' בטבת ה'תשע"ג
(21.12.2012)

עלון מס' 6 (1080)
(שנה עשרים ושבע)

מועדי השבת ויגש

ער"ש מוצ"ש	יום	16.04	17.20
י-ם	16.04	17.20	17.20
ת"א	16.18	17.21	17.21
ח'פ"ה	16.07	17.19	17.19
ב"ש	16.23	17.23	17.23
אילת	16.16	17.21	17.21

זמני היום והלימודים היומיום:	מסכת ויגש - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	5.01 - 5.04	
זמן הנחת תפילין	5.31 - 5.34	
הנץ החמה (מישור)	6.39 - 6.41	
הנץ החמה (הנראה)	6.44 - 6.46	
ס"ז ק"ש מנ"א	8.20 - 8.23	
חצות היום	11.40 - 11.43	
מנחה גדולה	12.10 - 12.14	
שקיעת החמה	16.41 - 16.44	
צאת הכוכבים ב'	17.31 - 17.34	

דף יומי: שבת פ - פ

מועדי השבת ויחי

ער"ש מוצ"ש	יום	16.08	17.24
י-ם	16.08	17.24	17.24
ת"א	16.22	17.26	17.26
ח'פ"ה	16.11	17.23	17.23
ב"ש	16.27	17.28	17.28
אילת	16.20	17.26	17.26

זמני היום והלימודים היומיום:	מסכת ויחי - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	5.04 - 5.06	
זמן הנחת תפילין	5.34 - 5.36	
הנץ החמה (מישור)	6.41 - 6.43	
הנץ החמה (הנראה)	6.47 - 6.48	
ס"ז ק"ש מנ"א	8.23 - 8.26	
חצות היום	11.43 - 11.46	
מנחה גדולה	12.14 - 12.17	
שקיעת החמה	16.45 - 16.49	
צאת הכוכבים ב'	17.35 - 17.39	

דף יומי: שבת פז - צג

לזמנים נוספים בכל הארץ שלח את המילה "זמן" ובקשתך למספר 1315.
 לדוגמה: "זמן שקיעה מחר בטבריה"
 את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il
 גם באזור מועצת בקטריה עלוני שבת ב"מדינת יהודה" www.morehet.co.il
 יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן כתובת: רח' בלור 3, ת"א
 טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
 דוא"ר: smuladv@netvision.net.il
 דפוס: אקסטרה פרינט 50-54-50-1700

ימי רעה של יעקב אבינו שנהפכו לטובה

את הפסוק המתאר נכונה את מסכת חייו של יעקב אבינו, מצאו חכמינו בספרו של בעל היסורים הגדול, הלא הוא ספר איוב. "לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתתי, ויבא רגז" (איוב ג, כו). פסוק זה נאמר ביעקב אבינו: "לא שלותי - מעשו, לא שקטתי - מלבן, לא נחתתי - מדינה, ויבא רגז - בא עלי רוגזו של יוסף" (מדרש). "לא שלותי - מעשו": "הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך" (בראשית כז, מב). וגם בעבור למעלה מעשרים שנה לא סר ממנו הפחד מעשו "ויירא יעקב מאד ויצר לו" (לב, ח) וכבר הוא מצפה להציל מחרבו לפחות מחצית מהמחנה, "אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה" (לב, ט). אכן "לא שלותי!"

"לא שקטתי - מלבן": אחרי הבריחה מעשו הוא נתקל בלבן הארמי, שלא רק מחליף את נשותיו ומחליף את משכורתו עשרת מונים, אלא גם מבקש לעקור את הכל מבית יעקב ולבלול אותם בתוך ארם וגילוליה, "כי יראתי כי אמרת פן תגזל את בנותיך מעמי" (לא, לא) "כי עתה ריקם שילחתני" (לא, מב), ריק ממש כמו שהגעתי הנה, ותשובתו של לבן: אכן "הבנות בנותי ובנים (בני יעקב) בני והצאן צאני וכל אשר אתה רואה לי הוא" (לא, מג) והדבר רק מאמת את פחדיו של יעקב.

"לא נחתתי - מדינה": להתרחשות עם דינה יש רובד נוסף משמעותי בעומק הדברים, מי השפחה ומי הגברת? וכדברי ר"א אבן עזרא בשירו "צמאה נפשי לאלוקים" - "ראה לגברת אמת, שפחה נואמת, לא כי בנך המת ובני החי". האמונות הנוכריות מתארות את היהדות כשפחה לאמונתם שתפקידה לשרת את הגברת, כך אמונתו נועדה לשרת את אמונתו ולהכין לה הדרך. הבן שלנו - תורתנו כבר מת והבן שלהם הוא החי. ויש כנסיות ובהן ציורים שמבטאים את השפחה הכנועה בת ישראל לעומת הגברת המפוארת הכנסיה שלהם. השפלת דינה היא השפלת בית יעקב היא השפלת היהדות. זוהי איפוא זעקת השבטים "הכזונה יעשה את אחותנו". הרמב"ם אומר להיפך שהם צריכים לסלול את הדרך לאמונתנו - אמונת האמת וזו משמעות האמירה "לא נוכל לתת את אחותנו אלא אם תהיו כמונו" עליכם להדמות לנו ולא עלינו לכם. רק כך אפשר להתאחד כשהר ציון יפוט את הר עשו, את הקשר בין יופיו של יפת לבין אהלי שם, יקבע אוהל שם, ואז יהיה קשר אמיתי.

"ויבא רוגז" - מעשה יוסף, מלבד הצער על מותו של יוסף, יש משהו מיוחד באבלו של יעקב אבינו על יוסף, שהרי נאמר "כי ארד אל בני אבל שאולה" (לו, לה). למה זה ירד יעקב אבינו שאולה? מביא רש"י: "ומדרשו גיהנם. סימן זה היה מסור בידי מפי הגבורה, אם לא ימות אחד מבני בחיי מובטח אני שאיני רואה גיהנם" (שם). ובתנחומא מובא בילקוט הסבר לדבר: "אמר יעקב: נפרצה ברית השבטים. כל מעשי הקב"ה כנגד י"ב שבטים: מספר המזלות י"ב, שעות היום י"ב, שעות הלילה י"ב, חודשים י"ב, ואבנים באפוד י"ב, וכל זה בזכות י"ב שבטים. וכמה יגעתי להעמיד י"ב שבטים והרי נפרצה ברית זו, וא"כ אני טועם טעם של גיהנום, טעם של ייסורי עולם. אבל לבסוף 'הראה אותי אלוקים גם את זרעך' והם משלימים תמיד י"ב שבטים".

הרב יוסף מ. גליקסברג, הרב הראשי גבעתיים וחבר מועצת הרבנות הראשית

העלון מוקדש לזכר ולע"נ ר' נתן נטע ב"ר יעקב יצחק גרינברג ז"ל, נפטר ב-כ"א בטבת תשכ"ז. יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ ר' דב בן אשר זליג זינגר זצ"ל, נפטר ב-י"ג בטבת ה'תשס"ה. יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ ר' יהודה אברהם בן יעקב אליעזר פלדמן ז"ל, נפטר ב-ח' בטבת תשמ"ז. יהי זכרו ברוך!

לראשונה בארץ: קורס למשגיחות כשרות מקצועי, חדשני וייחודי

הקורס ייפתח אי"ה ביום חמישי, כ"א בטבת תשע"ג (3.1.13)
 במדרשת "אמונה", רח' החי"ל 43, הגבעה הצרפתית, ירושלים

ויתקיים בימי חמישי בשעות הבוקר. היקף הלימודים: 150-180 שעות מותאם לתוכנית הלימודים של הרבנות הראשית לישראל. מנהלת הקורס: מרים גולדפישר, עו"ד וטוענת רבנית.

בין הנושאים הנלמדים:
 טכנולוגיית מוצרי המזון בעידן המודרני, הכשרת בשר, חרקים ותולעים במזון, הכשרת כלים, בשר וחלב, מצוות התלויות בארץ, שבת במטבח הביתי והמוסדי, אירוח בבתי מלון, שמירת כשרות בחו"ל, כשרות רגילה וכשרות למהדרין.

עלות: 2200 ₪ + 250 ₪ דמי רישום

מספר המקומות מוגבל!

לברורים והרשמה: 03-6179248, פקס: 03-6182933
 או מייל: Tsiporet@emunah.co.il

נאו"ת דע"א נפש, אירוח ותרבות ארגון שבתות עין ושבת חתן

מלון כינר-גליל	יחידות נופש קלאב הוטל אילת	מלון רמדה ירושלים *5	בית הארחה רמות שפירא	בית הארחה בית וגן ירושלים שבתות עין ונופש
סופי שבוע ארוכים באומר וצ'ל, טיולים וטיס חסידי, פר' שמות שבת "כותל המזרח", חמישי-שבת, כא-כג בטבת תשע"ג. 3-5.1.13	שבוע 51 16-23.12.12 שבוע 31 28.7-3.8.13 7 לילות יום א' - א'	מטעם תור פלוס שבת שירה וחזנות, פר' בשלח קונצרט חזנות + טיול-טיול חסידי, חמישי-שבת, יג-טו בשבט תשע"ג. 24-26.1.13	פסח שני מיננים, שעורים הרצאות ופעילויות סדר מרכז בעריכת הרב בנימין מונק מנהל "מכון ירושלים לחזנות" אפשרות לסדר פרטי. תנאים מציפים למחירי החלטה	שבת שירה / פרשת בשלח בנוסח יהודי מרוקן יד-טו בשבט תשע"ג. 25-26.1.13 בשיתוף הקרן לזיכרון לאוזי וטרומן וי"ז שבת החודש / פרשת ויקהל - פקודי כ-כז באדר תשע"ג. 8-9.3.13

שמעון: נייד 052-3611441 פקס 08-9268663

דיני השבוע ומנהגיו

שבת פרשת ויגש

הפטרה: 'ויהי דבר ה' אלי' (יחזקאל לז, טו).

יום ראשון - עשרה בטבת, תענית ציבור.

תחילת הצום עם עלות השחר: ירושלים 5:00, תל-אביב 5:02, חיפה 5:02, הגולן 5:00, באר שבע 5:01, אילת 4:58.

סיום הצום: ירושלים 17:03, תל-אביב 17:00, חיפה 17:00, הגולן 16:57, באר שבע 17:04, אילת 17:04.

בשחרית אומרים סליחות. הש"ץ אומר "עננו" בין "גואל" לרפאנו".

עשרה בטבת הוא היום שבו החל המצור של נבוכדנצר השני מלך בבל על ירושלים, שהסתיים בחורבן ממלכת יהודה, ירושלים וחורבן בית המקדש הראשון. היום נקבע כאחד מארבעת הצומות על חורבן ירושלים ביחד עם צום גדליה, שבעה עשר בתמוז ותשעה באב. הרבנות הראשית לישראל קבעה את יום עשרה בטבת, גם כיום הקדיש הכללי לזכר הנפטרים והנרצחים בשואה שיום מותם לא נודע.

ראשית הפרענות, בעשרה בטבת היתה, שבו התחיל המצור, ובאו אנשי ירושלים במצוק עד שנפלו חומות העיר, "ובחדש החמישי בעשור לחדש... לא נבזרחו רב טבחים... וישרוף את בית ה'..." ואת כל חמות ירושלים סביב נתצו... ואת יתר האומן הגלה... (ירמיהו נב, יב). זה היה בעשרה בטבת בסוף השנה התשיעית של צדקיהו (588 לפנה"ס על פי התארוך המקובל), ונמשך שנה וחצי עד כיבוש ירושלים וחורבן בית המקדש בתשעה באב בשנה האחת עשרה לצדקיהו (שנת 586 לפנה"ס לפי התארוך המקובל). במהלך המאה הראשונה לפנה"ס, נכבשה ירושלים פעמיים ביום זה; פעם בידי פומפיוס, בשנת 63 לפנה"ס, ופעם בידי הורדוס, בשנת 36 לפנה"ס.

צום עשרה בטבת

צום עשרה בטבת הוא מארבעת ימי הצום על חורבן בית המקדש, החמור בהם הוא תשעה באב, שצומו הוא מערב עד ערב, לעומת שלושת ימי הצום האחרים שהם מעלות השחר ועד צאת הכוכבים.

אבל מצינו חומרה מיוחדת בצום עשרה בטבת, שאין בצומות האחרים, אפילו לא בצום תשעה באב. בשולחן ערוך (אורח חיים סימן תקנ"ט סעיף ג') פסק: "כל ד' צומות הללו אם חלו להיות בשבת, נדחין לאחר השבת". אמנם בסדרי הזמנים בלוחות שלנו, שאין מקדשים את החודש על פי הראיה, אין יום עשרה בטבת חל בשבת, אבל בספר אבודרהם (סדר תפלת התעניות) כתב: "וחילוק יש ביניהם, שארבעת הצומות הם נדחין לפעמים כשחלו בשבת, חוץ מעשרה בטבת, שאינו חל לעולם בשבת... ואפילו היה חל בשבת לא היו יכולים לדחותו ליום אחר, מפני שנאמר בו 'בעצם היום הזה' כמו ביום הכפורים (ויקרא כ"ג, כ"ח-ל)". והביאו הבית יוסף (אורח חיים שם) וכתב "ולא ידעתי מנין לו זה".

במנחת חינוך (מצוה שא) ציין שלגבי הצומות האחרים פירש הנביא את החודש, אך לא את יומו - "צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי" (זכריה ח', י"ט) - וחכמים קבעו היום בחודש. מה שאין כן לגבי עשרה בטבת, שנאמר בו מפורש (יחזקאל כ"ה, א'-ב'): "ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי בעשור לחודש לאמר, בן אדם כתוב לך את שם היום את עצם היום הזה: סמך מלך בבל אל ירושלים בעצם היום הזה" (וראה אור שמח הל' תעניות פ"ה ה"ו וחיידושי הגר"ח ראש השנה י"ח, ב').

רבי יהונתן אייבשיץ הסביר ביערות דבש (ח"א דרוש ב') ע"פ האבודרהם, שעשרה בטבת הוא "יום הרע אויב בקודש לצור על עיר, וינוי שהוא קשה לישראל למאד יותר מיום חורבן הבית, כי ט' באב אינו כזה דוחה שבת, ואילו ל' טבת דוחה שבת כמו יום הכפורים ומה מופת כי צרה גדולה היתה, וכל התחלות קשות, וכיון שכבר הותרה הרצועה מלמעלה לצור על עיר, כבר אח"כ היתה הדרך

כבושה לפני אויבי עמו לעשות כאשר זממו בעוונות הרבים".

'עננו' וקריאת התורה בתענית

בתענית ציבור, בחזרת התפילה בשחרית ובמנחה קובע ש"ץ ברכה נוספת בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו' - 'עננו' וחיותם בברכה 'העונה (לעמו ישראל) בעת צרה'. וכן מוציאים ספר תורה בשחרית ובמנחה וקוראים לשלושה עולים 'יחל' ("כי תשא" שמות לב, יא-יד, לך, א-ג). האשכנזים אף מפטירים במנחה 'דרשו ה' בהמצאו' (ישעיהו נה, ו).

לגבי הקריאה בתורה: אם התענית יוצא בימי שני או ביום חמישי שהם מהימים שקוראים בהם בתורה, קוראים בו 'יחל' אף כשיש ששה מתענים (ולא צריך עשרה); ואם אין 6 מתענים - קוראים בפרשת השבוע. ראה משנה ברורה סי' תקסו, ס"ק יד. יש לדעת, כי ברכת 'העונה בעת צרה' וקריאת התורה בתענית ציבור נתקנה לציבור של מתענים, עשרה, דווקא (ראה ביאור הלכה סי' תקס"ד 'שאי אפשר'), אבל כשאין עשרה מתענים אין ש"ץ קובע ברכה לעצמה ואין קוראים בתורה. אבל ש"ץ אומר 'עננו' בברכת 'שומע תפילה' בלי חתימת הברכה. ולגבי 'עננו' עם ברכת 'העונה בעת צרה' - בצום עשרה בטבת, שהוא מדברי קבלה, קובע ש"ץ ברכה לעצמה גם כשיש שבעה מתענים. (מה שאין כן בתענית ציבור שקבעוהו בגלל סיבה כנ"ל, שצריך עשרה מתענים דווקא. ראה משנה ברורה שם).

כשאין ש"ץ אלא מי שאינו מתענה, הריהו אומר 'עננו' ב'שומע תפילה' בלי חתימת הברכה, אך אינו אומר 'ביום צום תעניתנו', אלא 'ביום צום התענית הזה'.

עשרה בטבת - יום הקדיש הכללי

יום עשרה בטבת נקבע על ידי הרבנות הראשית לישראל כ"יום הקדיש הכללי לזכר קדושי השואה", ויום היארצייט - הזכרון לזכר נפטרים והנרצחים שיום מותם לא נודע. ביום כ"ב בסטלו תשי"א קיבלה הרבנות הראשית את ההחלטה ליום הקדיש הכללי: "יום העשירי בטבת נקבע על דינו, ליום השנה לקהילות ישראל - אנשים נשים וטף - שניספו בהמוניהם באכזריות, בידיה הטמאות של המפלצת הנאצית בגרמניה; ועשן הכבשנים, שבהם עלו על המוקד, כיסה עליהם ועל יום פקודתם. לאלה מיליוני החללים, שאין סמוכים לקביעת יום מותם, יום זה קודש לזכרם ולעילוי נשמותיהם הזכות והטהורות. דינו של יום זה, יום העשירי בטבת, לבניהם ולקרוביהם, כדינו של יום המיתה - לאמירת קדיש, ללימוד משניות ולהדלקת אור נשמה. ולכל יהודי באשר הוא שם, קדוש היום הזה לזכר רבבות בתי אבות והמשפחות שנשמדו כליל ללא השאר שריד ופליט; וגואלים הוא בית ישראל כולו, ועל כל אחד להדליק בליל זה אור לעשירי בטבת, נר נשמה בביתו, ומי שאין הוריו בחיים ישתתף באמירת קדיש בציבור.

שבת פרשת ויחי

הפטרה: "ויקראו ימי דוד" (מלכים א' ב, א).

יום חמישי, כ"א בטבת - יום ראשון למנהג תענית שובב"ם. דין תעניות אלו כדין תעניות יחיד אבל אינן צריכות קבלה בשעת המנחה של היום הקודם. על שובבים ת"ת בעלון פרשת שמות.

"חזק"

כתב בשולחן ערוך (אורח חיים סימן קמו סעיף ד), ש"אין צריך לעמוד מעומד בעת שקורין בתורה", והרמ"א כתב שם ש"יש מחמירין ועומדין", ובמשנה ברורה (שם ס"ק יט) הביא פוסקים שהכריעו כדעה הראשונה, שאין חובה לעמוד בשעת קריאת התורה, אך כמובן יש בזה משום הידור. מקובל הוא בקרב הקהל, כי נוהגים לעמוד בקריאות מסוימות, וכן בסיומי החומשים.

מאחר שאין להבחין בין קריאה לקריאה, כאילו קריאה שעומדים בה יש בה חשיבות יתירה, והרי אין מקום להעדיף חלק מסוים בתורה על פני שאר דברי התורה. מוטב לעמוד לפחות בכל העליה, שבה הפסוקים שנוהגים לעמוד בהם. ולגבי פרשתנו - טוב לעמוד מתחילת הקריאה לעולה האחרון, שבו מסיימים את החומש. העולה האחרון לקריאת הסיום לא יאמר עם הקהל "חזק חזק ונתחזק", כדי לא להפסיק לפני הברכה.

בדרכי חייני

לעילוי נשמת הרב אורי דסברג ז"ל

תמונה שאומרת הכל

אומרים שמראה עיניים טוב מאלף מילים, גם אם הן קשות. תמונה קשה בטלויזיה של מקרה מצער או תאונת דרכים קשה מפעילה חושים רבים יותר מדווח מילולי בעתון. אבל בין במילים או בתמונה תלוי הכל בעיני המתבונן. בתערוכת ציורים בסניף במוזיאון לא כולם יתרשמו בשווה ולא כולם יבינו ויפנימו אותו דבר ואולי אפילו לא יבינו מה התכוון "המשורר". יש מי שיסתכל בעיניים כלות אבל בהבנה פשוטה, יהנה מהיופי ויעבור הלאה ויש מי שיחפעל ויתעניין בנושא באופן קצת יותר מקצועי. ההתפעלות של המסתכל הפשוט תספק אותו לרגע. ההתענינות של "המקצועי" תעביר אותו חוויה בלתי נשכחת, חוויה שתשאר בזכרונו ותחדור עמוק לתוך נפשו. מכאן ולהבא הדבר יעסיק אותו והוא ימשיך לחקור בעניין. הוא ירצה להפיק תועלת מן הדברים שראה.

אומרים שמראה עיניים טוב מאלף מילים, גם אם הן קשות. תמונה קשה בטלויזיה של מקרה מצער או תאונת דרכים קשה מפעילה חושים רבים יותר מדווח מילולי בעתון. אבל בין במילים או בתמונה תלוי הכל בעיני המתבונן. בתערוכת ציורים בסניף במוזיאון לא כולם יתרשמו בשווה ולא כולם יבינו ויפנימו אותו דבר ואולי אפילו לא יבינו מה התכוון "המשורר". יש מי שיסתכל בעיניים כלות אבל בהבנה פשוטה, יהנה מהיופי ויעבור הלאה ויש מי שיחפעל ויתעניין בנושא באופן קצת יותר מקצועי. ההתפעלות של המסתכל הפשוט תספק אותו לרגע. ההתענינות של "המקצועי" תעביר אותו חוויה בלתי נשכחת, חוויה שתשאר בזכרונו ותחדור עמוק לתוך נפשו. מכאן ולהבא הדבר יעסיק אותו והוא ימשיך לחקור בעניין. הוא ירצה להפיק תועלת מן הדברים שראה.

"ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו" (מה, ג). סיפור יוסף ואחיו אפשר לראותו כסיפור מרגש. ההתודעות של יוסף ואחיו יכולה להיקרא בצורה מרגשת וכמעמד נפלא. הפי אנד של סיפור עצוב. לעומת זאת אפשר לקרוא את המעשה ולראותו בעיני חז"ל: "אוי לנו מיום הדין! או לנו מיום התוכחה!" הם זועקים על סיפור זה. ה"אני יוסף!" העמיד את האחים על טעותם, שלא דיין אמת הם דנו אלא ששינאתם קילקלה את השורה. ברגע אחד התברר להם שהם אשמים בכל מה שקרה בבית יעקב במשך עשרים ושתים השנים מאז הודיעו לאביהם שיוסף מת. הכל עובר דרך עיניהם. הם אנשים מבינים, התמונה שהם רואים ברורה וחדה. אז מה הפלא שפרחה נשמתם והם לא יכלו להגיב, וכי נבהלו מפניו?

זהו מה שראו חז"ל ליום התוכחה. כל חייו חי אדם בתחושה שהכל טוב ורבו זכויותיו כרימון, וכשמעירים לו לפעמים תמיד יש לו תירוץ. אבל כשהוא עומד בפני האמת ממש, אם זה ביום הדין או בקרות ארוע מסוים, כאן הוא כבר רואה את התמונה בעיניים מקצועיות, כאן הוא מבין כשהכל פתוח וגלוי לפניו. אם האחים נבהלו מבשר ודם מה יהיה ביום הדין כשיעמדו לפני בורא עולם? עיקר החרדה נובעת בהתבהרות הטעות. אין מי שלא עושה טעויות בדרך או בכביש אם זה בהנהיגה או בחצית כביש. לא כדאי לחכות לטעויות. בדרך ובכביש אהיה חכם ולא צודק. ראה מראש טעויות אפשריות, הימנע מהן ושוב הביתה, ללא פחד וללא בהלה, בשלום.

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
לביאה אסתר הנדליש ז"ל,
נפטרה בגטו ורשא ב-ט' בטבת תשל"ב.

יהי זכרה ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
ד"ר אריה עזריאל אלקון ז"ל,
נפטר ב-ט"ז בטבת תשל"ג.

יהי זכרו ברוך!

נקודת מבט על הפרשה

אהבת חינוס

שנאה היא רגש של דחייה, התנגדות, שלילה, אויבות או אנטיפתייות כנגד אדם, עצם או רעיון. יש רצון להתרחק ממושא השנאה ולעתים קיים רצון לפגוע, להרוס ואף להשמיד אותו.

שנאת חינוס היא שנאה לא עניינית שבה אדם שונא אדם אחר או קבוצה ללא כל סיבה מעשית, רק בשל העובדה שיש לו תפיסה אחרת ששונה משלו, או בשל העובדה שהם שייכים לקבוצה אחרת משלו.

זהו מצב שבו אין לאדם 'סיבה' לשנוא את הזולת, שאינו פוגע בו במאומה, ובכל-זאת אינו יכול לסובלו, לשתף פעולה עמו או אף לשמוע את דעתו, כי הוא רואה בו 'מתחרה', ועצם מציאותו בעולם מצרה לו. זה; בסיסה של שנאת-חינוס, ולאחר מכן באים או ממצאים נימוקים כדי לחפות על כך. שנאה זו קשה מכל שנאה אחרת, והיא שהחריבה את בית-המקדש, ועודנה מרקדת בינינו.

שינאת חינוס של אחי יוסף אליו הוא הגורם הראשון לגלות מצרים. שנאת חינוס הביאה לחורבן בית המקדש. "ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו ושנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם (לז, ד) לא יכלו לדברו לשלום מחמת הקנאה שהם מקנאים בו על היחס המועדף שהוא קיבל מאביהם ועל חלומות הגדולה שהוא התנשא בהם עליהם. שנאה שבעטיה הם מבקשים לאחר מכן לרצוח אותו.

תיקון שנאה זו צריך להיות בנקיטת הקצה הנגדי - **אהבת-חינוס**. גם כאשר (לכאורה) לא נראית שום סיבה לאהוב יהודי פלוגי, צריך לעשות זאת - למען ה', למען עם-ישראל.

"ויפל על צוארי בנימן אחיו ויבך, ובנימן בכה על צואריו (מה, יד). מסביר רש"י (על אתר): "ויבך - על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופו להחרב... על משכן שילה שעתידי להיות בחלקו של יוסף וסופו להחרב". ותמוה הדבר: הרי זו עת שמוחה, פגישה מרגשת זו, וזה הזמן לכבות על העתיד. ובכלל מדוע כל אחד מהם דוקא בכה על אחיו ולא על עצמו?

נראה שהם חשו על בשרם את הניתוק הארוך ואת מה שהביא לכך. ברוח קדשם הם ראו גם את פני העתיד, את שנאת האחים לעתיד והיתה להם רפואה. המרפא לשנאת חינוס היא אהבת חינוס. לכן, הם לא בכו כל אחד על צרת עצמו, אלא כל אחד מהם בכה על צרת אחיו. זוהי אהבת חינוס.

אפשר להגיע בקלות לאהבת חינוס. דוגמא אחת מני רבות: מצוה לשמוח חתן וכלה. חתן כלה בלאו הכי שמחים הם מחד, ומאידיך גם למשמחים מהצד אין אינטרס אישי, ובכל זאת אמרו חז"ל: "כל המשמח חתן וכלה כאילו בנה חורבה אחת מחורבות ירושלים". בגלל שנאת חינוס חרבה ירושלים ובגלל אהבת חינוס תשוב ותיבנה. זהו מצב שבו אין לאדם 'סיבה' לשנוא את הזולת, שאינו פוגע בו במאומה, ובכל-זאת אינו יכול לסובלו, לשתף פעולה עמו או אף לשמוע את דעתו, כי הוא רואה בו 'מתחרה', ועצם מציאותו בעולם מצרה לו. זה; בסיסה של שנאת-חינוס, ולאחר מכן באים או ממצאים נימוקים כדי לחפות על כך. שנאה זו קשה מכל שנאה אחרת, והיא שהחריבה את בית-המקדש, ועודנה מרקדת בינינו.

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
ר' אליהו חיים כהן ז"ל,
נפטר בעשרה בטבת תשל"ב.

יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
ר' יצחק משה קרוטהמר ז"ל,
מטבריה, נפטר ב"ז בטבת תשמ"מ.

יהי זכרו ברוך!